

9) здійснення системного контролю якості вищої освіти за європейськими критеріями і стандартами.

Отже, зміна філософії розвитку системи вищої освіти – це складний процес, тернистий шлях помилок і перемог. Лише долаючи кризовий стан, змінюючи зміст, форми і способи організації освітнього процесу у ЗВО, створюючи принципово нове інформаційно-технологічне освітнє середовище, вдосконалюючи професійно-педагогічну культуру, система вищої освіти зможе відповісти на виклики часу та стати ефективним ресурсом сталого розвитку України.

Список використаних джерел

1. Вища та фахова передвища освіта в Україні у 2021 році. Державна служба статистики України. URL: <https://ukrstat.gov.ua/>
2. Освіта в Україні: виклики та перспективи інформаційно-аналітичний збірник. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2020/metod-zbirka-osvita-ta-covid-2020.pdf>
3. Середньомісячна заробітна плата штатних працівників за видами економічної діяльності у 2010-2022 роках. Державна служба статистики України. URL: <https://ukrstat.gov.ua/>

Оршанський Н. Л.

аспірант,

Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка

ВПЛИВ ЗАСОБІВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАКОНОМІРНОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА СУПЕРЕЧНОСТІ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ

Система освіти в Україні вступила в період фундаментальних змін, що характеризуються новим розумінням її цілей та цінностей, усвідомленням необхідності переходу до неперервної освіти «впродовж життя», новими концептуальними підходами до розроблення та використання методик і технологій навчання. Реалізація численних завдань, що стоять перед системою освіти на сучасному етапі, неможлива без використання методів і засобів інформатизації.

Інформатизація системи освіти – це широкомасштабний процес, який здійснюється за різними напрямками. На основі аналізу наукової літератури [1 – 4] встановлено, що інформатизація освіти передбачає:

1) удосконалення механізмів управління системою освіти на основі використання автоматизованих банків даних науково-педагогічної інформації, інформаційно-методичних матеріалів, а також комунікаційних мереж;

2) оновлення методології та стратегії відбору змісту, методів, форм, засобів навчання і виховання, що відповідають завданням розвитку особистості в сучасних умовах інформатизації суспільства;

3) створення методичних систем навчання, зорієнтованих на розвиток інтелектуального потенціалу здобувача освіти, формування умінь самостійно набувати знання, здійснювати інформаційно-навчальну, експериментально-дослідницьку діяльність, застосовувати різні види самостійної діяльності з обробки інформації;

4) створення та використання комп'ютерних тестуючих, діагностуючих методик контролю й оцінки рівня знань здобувачів освіти.

Вплив *засобів інформаційних технологій* (ЗІТ) на закономірності освітнього процесу та суперечності процесу навчання подані в адаптованих нами таблицях (таблиці 1 і 2), які найбільш повно відображають ситуацію, що склалася на сьогодні.

Таблиця 1

**Вплив засобів інформаційних технологій
 на діалектичні закономірності процесу навчання**

<i>Вплив ЗІТ на існуючі технології навчання</i>	<i>Зміни в технологіях навчання завдяки застосуванню ЗІТ</i>
Змінюються зміст, методи та форма освітнього процесу	Використання ЗІТ в освітньому процесі продукує нові технології навчання
Підвищується якість викладання	Завдяки ЗІТ відбувається тиражування педагогічних технологій навчання
Здійснюється побудова інформаційних моделей процесу навчання як з позицій теорії управління, так і з позицій сутності інформаційних процесів, що реалізуються в освітніх системах	Здійснюється вдосконалення педагогічних технологій навчання на основі їх всебічного аналізу, що проводиться з використанням інформаційних технологій
Відбувається підвищення продуктивності навчання за рахунок нових стимулів (успіх соціалізації від рівня володіння інформаційними технологіями взагалі та у професійній галузі зокрема)	Стимулюється розроблення нових педагогічних технологій з урахуванням різномірневої підготовки здобувачів освіти у галузі інформаційних технологій

Таблиця 2

Вплив засобів інформаційних технологій на суперечності процесу навчання

<i>Традиційні суперечності</i>	<i>Суперечності, що виникають при використанні ЗІТ в освітньому процесі</i>
Між практичною системою наукових знань про закони природи, суспільства та мислення й обмеженістю змісту освіти	Між процесом постійного розроблення нових ЗІТ і консерватизмом їх впровадження в освітній процес
Між можливістю набуття знань і відпрацювання навичок лише за активної діяльності здобувачів освіти та їх пасивним становищем у процесі навчання	Між узагальненим характером методики викладання та закріплення навчальної інформації за допомогою ЗІТ навчального призначення та суб'єктивним характером діяльності конкретного педагога на занятті
Між вимогами до змісту освіти та рівнем оснащення освітнього процесу, матеріально-технічних й економічних можливостей	Між виконавськими можливостями комп'ютера та необхідністю розвитку творчої активності здобувачів освіти
Між інтенсивністю проведення наукових досліджень і початком уведення нових наукових досягнень у зміст освіти	Між технократичним мисленням, що виникає як наслідок розвитку ЗІТ і гуманізмом як загальнолюдським ідеалом
Між ухилом у бік теоретичної підготовки здобувачів освіти та необхідністю володіння практичними навичками розв'язання конкретних завдань	Між великим обсягом доступної інформації та культурою роботи з нею

Таким чином, комп'ютеризація освітнього процесу спричинила інформатизацію технологій навчання, а потім внесла зміни і до самого освітнього процесу. Сьогодні потрібні нові підходи до аналізу цілепокладання, змісту, методів, організаційних форм і засобів навчання в умовах комп'ютеризації освітнього процесу. Ефективність інформатизації технологій навчання може бути досягнута, якщо: по-перше, самі технології навчання будуть представлені як системний метод проєктування (від цілей до результатів навчання), реалізації,

корекції та подальшого відтворення процесу навчання; по-друге, інформатизація технології навчання буде спрямована на всі її компоненти, а не лише на впровадження комп'ютерних засобів; по-третє, інформатизація технології навчання буде зорієнтована не лише на потреби та специфіку змісту конкретної навчальної дисципліни, а передовсім на розвиток особистості здобувача освіти.

Список використаних джерел

1. Биков В. Ю., Буров О. Ю. Цифрове навчальне середовище: нові технології та вимоги до здобувачів знань. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців, методологія, теорія, досвід, проблеми: зб. наук. праць. Вінниця: ТОВ «Друк плюс», 2020. Вип. 55. С.11–22.
2. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: моногр. Київ: Атіка, 2009. 684 с.
3. Ничкало Н. Г., Лазаренко Н.І., Гуревич Р.С. Інформатизація та цифровізація суспільства в XXI столітті: нові виклики для закладів вищої освіти. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: зб. наук. праць. Вінниця: ТОВ «Друк плюс», Вип. 60. С. 17–29.
4. Соколюк О. М. Інформаційно-освітнє середовище навчання в умовах трансформації освіти. Наукові записки. Серія : Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. Кропивницький: КДПУ ім. В. Винниченка, 2016. Вип. 12 (II). С. 48–55.

Павловський Ю. В.

канд. фіз.-мат. наук, доцент,
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка

Лузгінов О. В.

магістрант,
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка

ПОНЯТІЙНИЙ АНАЛІЗ КАТЕГОРІЇ «ТВОРЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ ОСОБИСТОСТІ»

Дослідження творчості, як наукового предмету і психолого-педагогічного напрямку, креативності та творчого потенціалу особистості здавна цікавила вчених різних галузей знань. Феномену творчості, закономірностям прояву творчих здібностей на різних етапах еволюції людини, способам діагностики та розвитку творчого потенціалу приділялось чимало уваги у психолого-педагогічній науці. Зокрема, цим питанням присвячені численні наукові праці вітчизняних (Л. Виготський, І. Волощук, С. Костюк, В. Моляко, В. Рибалка, В. Романець та ін.) і зарубіжних (З. Фройд, К. Роджерс, К. Юнг, Г. Айзенк, Д. Гілфорд, Е. Торренс та ін.) учених у галузі психології та педагогіки [1 – 3].

Аналіз досліджень показав, що «творчий потенціал особистості» як категорія почала вживатися лише з 90-х рр. ХХ ст. Нагадаємо, що в філософському сенсі потенціал – це джерело, можливість, засіб, запас, який може бути використаний людиною для розв'язання певних проблем або досягнення конкретної мети [4]. У психології потенціал особистості – це рівень формування її психічних властивостей та якостей, які в сукупності є резервом для підвищення ефективності діяльності, подальшого розвитку та творчого прояву [2]. Потенціал конкретизує в собі розумові здібності людини, починаючи від психічних властивостей та закінчуючи професійними навичками й особистими психофізіологічними ресурсами. Щодо творчості, потенціал передбачає наявність індивідуальних якостей, котрі забезпечують розвиток особистості, а також створення якісно нових соціально значущих об'єктів духовної та матеріальної культури. Крім того, з погляду філософії, творчість – це найдавніша категорія діяльності та спосіб існування всього людства [5]. Це багатогранне суспільне явище доволі складно схарактеризувати, тому його дослідження уможливило застосування різних методологічних підходів. Незважаючи на тяглість і різнобічність наукових пошуків, творча діяльність донині залишається одним із найменш вивчених психолого-педагогічних явищ, що